

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa M. S. i E. G.
przeciwko Przedszkolu [...] B. M.
o odprawę emerytalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 grudnia 2024 r.,
skargi powódek o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia
wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 11 sierpnia 2023 r., sygn. akt VII Pa 6/23,

odrzuca skargę.

f.n

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 11 sierpnia 2023 r. oddalił apelację powódek M. S. i E. G. od wyroku Sądu Rejonowego w Malborku z 3 listopada 2022 r. oddalającego wniesione przez nie powództwa przeciwko pozwanemu Niepublicznemu Przedszkolu [...] w M. o zapłatę odpraw emerytalnych w związku z przejściem na nauczycielskie świadczenia kompensacyjne.

Powódki wniosły skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem powyższego wyroku. W podstawach skargi powołały się na naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 92 § 1 k.p. w zw. z art. 91b ust. 2 pkt 1 i 3 oraz art. 1 ust. 2 pkt 2 lit. „a” Karty Nauczyciela przez jego niezastosowanie, co w efekcie stanowi naruszenie zasady równego traktowania obywateli i stanowi dyskryminację w życiu

społecznym w związku z nieprzyznaniem świadczenia - odprawy w związku z przejściem na nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, co z kolei stanowi naruszenie art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 11² i art. 11³ k.p. (zasady równego traktowania i zasady niedyskryminacji) oraz umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, a w szczególności art. 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8, uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej podpisanego 7 lutego 1992 r. w Maastricht (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 ze zm.). Mając na uwadze powyższe podniosły, że wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z 11 sierpnia 2023 r. jest niezgodny z prawem.

Ponadto skarżące wskazały, że nie jest i nie było możliwe wzruszenie wyroku Sądu drugiej instancji w drodze innych środków prawnych, albowiem brak było podstaw do złożenia skargi o wznowienie postępowania, a zaskarżone orzeczenie, zgodnie z art. 398² § 2 pkt 1 k.p.c., nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną.

Według skarżących poniosły szkodę, bowiem jako nauczycielki zatrudnione w przedszkolu niepublicznym nie uzyskały odprawy z tytułu ustania stosunku pracy w związku z przejściem na nauczycielskie świadczenie kompensacyjne w wysokości, wynikającej z art. 92¹ § 1 k.p.

Ponadto skarżące wniosły o zasądzenie od pozwanej na rzecz każdej z nich zwrotu kosztów postępowania w wysokości i zasadach według norm przepisanych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym sformalizowanym. Wysokie

wymagania formalne stawiane skardze są związane nie tylko z jej specjalną, nadzwyczajną funkcją w systemie prawa, ale wynikają także z potrzeby spełnienia wysokich wymogów profesjonalnych. Norma zawarta w art. 424⁵ k.p.c. określa szczególne wymogi skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń. Jest środkiem prawnym – podobnie jak skarga kasacyjna – wysoce sformalizowanym. Jeśli skarga nie spełnia któregokolwiek z warunków, podlega odrzuceniu *a limine* (K. Górski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. T. Szanciło, Warszawa 2023, s. 1892 i n.).

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać oznaczenie orzeczenia, od którego została wniesiona ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości lub w części, przytoczenie jej podstaw i ich uzasadnienia, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe i wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem.

Wymienione wymagania skargi mają charakter konstrukcyjny i powinny być spełnione kumulatywnie. To oznacza, że skarga niespełniająca któregokolwiek z nich jest dotknięta tzw. brakiem istotnym, nienaprawialnym w trybie właściwym dla usuwania braków i podlega odrzuceniu bez wzywania do ich usunięcia. Każde z wymagań przewidzianych w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione niezależnie od innych wymagań (postanowienia Sąd Najwyższego z: 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 17; 18 stycznia 2006 r., III CNP 21/05, LEX nr 1107125; 9 września 2021 r., V CNP 23/20, LEX nr 3404196; 13 grudnia 2023 r., III PUNP 2/23, LEX nr 3667201).

Element konstrukcyjny skargi wymieniony w art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c. nakładający na wnoszącego skargę obowiązek przytoczenia podstaw skargi oraz ich uzasadnienia jest formalnym odpowiednikiem regulacji, zgodnie z którą skargę można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego lub procesowego (art. 424⁴ k.p.c.), natomiast wymaganie z art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. dotyczy konkretnego przepisu, z którym zaskarżane naruszenie jest niezgodne. Można zarzucić naruszenie wielu przepisów prawa materialnego lub procesowego, które

mogą, lecz nie muszą spowodować niezgodności z prawem. Zatem spełnienie wymagania przytoczenia podstaw skargi i ich uzasadnienia polega, podobnie jak w przypadku skargi kasacyjnej, na tym, że skarżący powinien wskazać, na której z przewidzianych w art. 424⁴ k.p.c. podstaw opiera skargę, następnie przytoczyć - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) - naruszone przepisy prawa i wyjaśnić, na czym ich naruszenie polega.

Z treści art. 424⁴ i art. 424⁵ § 1 pkt 2 i 3 k.p.c. wynika jednoznacznie, że ustawodawca oddzielił podstawy skargi, a więc także przepisy składające się na ich uzasadnienie, od przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne. Obowiązek wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, jest wymogiem odrębnym od powinności przytoczenia w skardze jej podstaw oraz ich uzasadnienia. Taka konstrukcja wskazuje, że nie wszystkie wady postępowania poprzedzającego wydanie orzeczenia, wytykane w ramach podstaw, powodują niezgodność orzeczenia z prawem, i na odwrót, nie wszystkie przepisy naruszone przez sąd w postępowaniu poprzedzającym wydanie orzeczenia są tymi przepisami, z którymi orzeczenie jest niezgodne. Wskazanie zatem przez skarżącego przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania, które zostały naruszone przez sąd, w ramach przytoczenia podstawy skargi, nie spełnia jednocześnie wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. i odwrotnie - wskazanie przepisu prawa materialnego lub przepisów postępowania, z którym orzeczenie jest niezgodne, nie spełnia wymogu określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest wskazania podstaw skargi i jej uzasadnienia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2007 r., I BP 57/06, LEX nr 611387; 25 sierpnia 2010 r., II BU 2/10, LEX nr 653670; wyroki Sądu Najwyższego z: 26 stycznia 2012 r., I BP 4/11, LEX nr 1135985; 13 grudnia 2018 r., I BP 11/17, LEX nr 2591097; 29 stycznia 2021 r., II CNP 18/20, LEX nr 3160455; 4 marca 2021 r., PUNP 3/21, LEX nr 3191135; 11 marca 2021 r., I PUNPP 2/21, LEX nr 3209571; 23 listopada 2021 r., III PUNP 5/21, LEX nr 3527299; 21 maja 2024 r., I PUNP 4/23, LEX nr 3715742).

Zdaniem Sądu Najwyższego, skarga powódek nie spełnia wymagań stawianych jej w art. 424⁵ § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. Nie zawiera bowiem zakresu zaskarżenia, gdyż skarżące nie określiły, w jakiej części skarżony jest wyrok Sądu Okręgowego. Precyzyjne określenie zakresu zaskarżenia pozostaje w kompetencji

skarżącego i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi dotyczących jej podstaw argumentów przemawiających za ustaleniem zakresu zaskarżenia (postanowienia Sądu Najwyższego z 28 października 2016 r., II CNP 16/16, LEX nr 2147276; 15 lutego 2024 r., I CNP 136/23, LEX nr 3672891).

Ponadto w skardze brak jest odrębnego wniosku o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem ze wskazaniem przepisu (przepisów), z którym orzeczenie to jest niezgodne. Należy pamiętać, że każde wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione samodzielnie, niezależnie od innych wymagań. Zamieszczenie w skardze poszczególnych jej elementów konstrukcyjnych powinno nastąpić w sposób jednoznaczny i wyraźny tak, aby Sąd Najwyższy nie musiał domniemywać ich istnienia i doszukiwać się ich w innych elementach skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 grudnia 2006 r., III CNP 62/06, LEX nr 610081; 20 sierpnia 2013 r., I BP 3/13, LEX nr 1554823; 3 grudnia 2020 r., II BU 1/20, LEX nr 3087627; 21 maja 2024, r., I PUNP 4/23, Legalis nr 3084583).

Jak już wspomniano, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym, wyjątkowym środkiem zaskarżenia, przysługującym tylko wtedy, gdy łącznie spełnione są dwie przesłanki. Po pierwsze, przez wydanie zaskarżonego wyroku stronie została wyrządzona szkoda. Musi więc istnieć związek przyczynowy między wydaniem orzeczenia a powstaniem szkody, co strona wnosząca skargę powinna co najmniej uprawdopodobnić (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Drugą przesłanką wniesienia skargi jest brak możliwości zmiany lub uchylenia zaskarżonego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych (zarówno w chwili orzekania co do tej skargi, jak i w przeszłości).

Mając na uwadze pierwszą z wymienionych przesłanek dopuszczalności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, oczywiste jest, że jednym z istotnych elementów konstrukcyjnych skargi jest uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy. Uprawdopodobnienie szkody (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.) polega na przedstawieniu wyodrębnionego wyводу wskazującego, że szkoda została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem. Zgodnie z

utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego powołanie się na wystąpienie określonej szkody, bez wyraźnego i ścisłego wskazania jej wysokości, przedstawienia przekonującej argumentacji prawnej, która mogłaby wskazywać, że została ona rzeczywiście stronie wyrządzona, jak również bez powołania dowodów bądź środków uwiarygodniających twierdzenia strony w tym zakresie, samo w sobie nie jest wystarczające do spełnienia obowiązku uprawdopodobnienia szkody (postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 października 2013 r., III CNP 28/13, LEX nr 1422011; 9 grudnia 2013 r., II CNP 43/13, LEX nr 1418877; 18 listopada 2014 r., IV CNP 33/14; 3 grudnia 2020 r., II BU 1/20, LEX nr 3087627; 23 lutego 2021 r., V CNP 13/20, LEX nr 3123488; 19 stycznia 2021 r., I PUNP 1/21, LEX nr 3108619).

Uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody przez wydanie wyroku polega zatem na wskazaniu przez skarżącego, że szkoda wystąpiła oraz przeprowadzeniu przekonującego wyводу, wskazującego na rodzaj szkody, będącej konsekwencją wydania zaskarżonego wyroku, czas jej powstania oraz związek przyczynowy między nią a wydaniem zaskarżonego orzeczenia, jak również przedstawienie dowodów służących uwiarygodnieniu tego wyводу. Szkoda powinna być więc spowodowana wyrokiem zaskarżonym skargą o stwierdzenie jego niezgodności z prawem (postanowienia Sądu Najwyższego z 26 lipca 2023 r., I CNP 191/22, LEX nr 3586586; 25 stycznia 2024 r., I CNP 152/22, LEX nr 3659888).

W niniejszym przypadku powyższe wymaganie konstrukcyjne skargi także nie zostało spełnione, gdyż skarżące nie przedstawiły wyodrębnionego wyводу wskazującego na wystąpienie po ich stronie szkody w następstwie wydania zaskarżonego wyroku i oddalenia roszczenia o odprawę emerytalną, a także jej rodzaju i rozmiarów. Należy pamiętać, że każde wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione samodzielnie, niezależnie od innych wymagań. Zamieszczenie w skardze poszczególnych jej elementów konstrukcyjnych powinno nastąpić w sposób jednoznaczny i wyraźny tak, aby Sąd Najwyższy nie musiał domniemywać ich istnienia i doszukiwać się ich w innych elementach skargi (postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 grudnia 2006 r., III CNP 62/06, LEX nr 610081; 21 maja 2024 r., I PUNP 4/23, LEX nr 3715742; 22 maja 2024 r., III PUNP 4/23, LEX nr 3716513). Ponadto Sąd Najwyższy wyjaśnił wielokrotnie, że nieuwzględnienie powództwa i

ostateczne przegranie sprawy przez stronę powodową nie może być utożsamiane z wyrządzeniem szkody, której rozmiary odpowiadałyby wartości określonego w pozwie żądania lub ją przekraczały. Gdyby powołanie się na oddalenie powództwa bądź apelacji od wyroku oddalającego powództwo miało być wystarczające do spełnienia tego wymagania, jego wprowadzenie przez ustawodawcę traciłoby sens (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 listopada 2007 r., III BP 7/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 11; 8 grudnia 2009 r., III CNP 53/09, LEX nr 1431012; 26 kwietnia 2021 r., II CNP 16/20, LEX nr 3219744; 13 grudnia 2023 r., III PUNP 2/23, LEX nr 3667201).

W skardze wniesionej przez powódki nie wskazano zakresu zaskarżenia, nie zawarto przepisu, z którymi zaskarżony wyrok jest niezgodny, a także nie uprawdopodobniono wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2021 r., I PUNP 1/21, LEX nr 3108619), co czyni ją, wobec braku spełnienia wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c. niedopuszczalną. Wymagania określone tym przepisem powinny być spełnione kumulatywnie (K. Górski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. T. Szanciło, Warszawa 2023, s. 1893). Brak któregośkolwiek z elementów konstrukcyjnych skargi wymienionych w art. 424⁵ § 1 jest brakiem istotnym, nieusuwalnym w postępowaniu naprawczym i powoduje jej odrzucenie bez wzywania do jej uzupełnienia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 stycznia 2006 r., III CNP 26/05; 15 lutego 2024 r., I CNP 136/23, LEX nr 3672891).

W związku z powyższym przedmiotowa skarga nie spełniła wymagań konstrukcyjnych stawianych temu środkowi zaskarżenia, wobec czego na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

